

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Kambag‘Allikni Qisqartirishda Aholi Daromadlarini Oshirishning Iqtisodiy Omillari

Baratov Javlonbek Norjigitovich

Samarqand davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya

Mamlakatda kambag‘allikni qisqartirish jarayoni aholi daromadlarini barqaror oshirish bilan uzviy bog‘liqdir. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda iqtisodiy o‘shir sur‘atlarining jadallashuvi, mehnat bozorining bosqichma-bosqich erkinlashuvi hamda ijtimoiy himoya dasturlarining kengaytirilishi natijasida aholi turmush darajasini yaxshilash borasida sezilarli ijobiy natijalarga erishilmoqda. Mazkur tezisda aholi daromadlarining o‘shirishiga ta‘sir etuvchi asosiy omillar, jumladan bandlik siyosatining samaradorligi, tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari, raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan foydalanish hamda inson kapitalini rivojlantirish masalalari kompleks tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: kambag‘allik, aholi daromadlari, bandlik, inson kapitali, tadbirkorlik, raqamli iqtisodiyot, iqtisodiy o‘shir.

Kirish.

Jamiyatning barqaror rivojlanishi va iqtisodiy salohiyati aholining ijtimoiy himoyalanganlik darajasi, daromadlar barqarorligi hamda ularning jamiyatda oqilona taqsimlanishi bilan chambarchas bog‘liqdir. Shu jihatdan, kambag‘allikni kamaytirish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, u fuqarolarning hayot sifati va ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Kambag‘allikning keng tarqalishi nafaqat iqtisodiy resurslarning cheklanishiga olib keladi, balki jamiyatda ijtimoiy keskinlikni kuchaytirib, inson kapitali rivojiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Kambag‘allik bir yoqlama iqtisodiy hodisa bo‘lmay, u demografik jarayonlar, mehnat bozoridagi nomutanosibliklar, ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimlarining rivojlanish darajasi, shuningdek, institutsional va siyosiy omillar bilan uzviy bog‘liq holda shakllanadi. Global miqyosda ushbu muammo tobora murakkablashib borayotgan bo‘lib, xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilayotgan strategiyalar mamlakatlarni kambag‘allikni qisqartirish borasida tizimli choralar ko‘rishga undamoqda.

Bugungi kunda kambag‘allikni bartaraf etish masalasi Birlashgan Millatlar Tashkilotining Barqaror rivojlanish maqsadlari doirasida insoniyat taraqqiyotining eng muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida e‘tirof etilmoqda. Mazkur vazifaga erishish uchun iqtisodiy o‘shirishni ijtimoiy adolat tamoyillari bilan uyg‘unlashtirgan kompleks yondashuv zarur. Bu jarayonda aholi daromadlarini

o'shinish, samarali bandlikni ta'minlash, ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlari sifatini yaxshilash, kichik biznes va innovatsion faoliyatni rag'batlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, ijtimoiy himoya mexanizmlarining manzilliligini kuchaytirish kambag'allikka qarshi kurashda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda kambag'allikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar yangi institutsional asosda amalga oshirilmoqda. Aholining ehtiyojmand qatlamlarini aniqlash va qo'llab-quvvatlash tizimlari takomillashtirilib, ijtimoiy yordamning manzilliligi kuchaytirildi. Xususan, turli ijtimoiy reyestrlar orqali fuqarolarning bandligini ta'minlash, tadbirkorlik faoliyatiga jalb etish va daromad manbalarini kengaytirish choralari izchil yo'lga qo'yildi.

Bundan tashqari, mehnat bozorining zamonaviy talablariga mos kadrlar tayyorlash, kasb-hunar o'qitish dasturlarini kengaytirish hamda davlat va xususiy sektor hamkorligi asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish orqali aholi iqtisodiy faolligini oshirishga erishilmoqda. Ushbu chora-tadbirlar aholining barqaror daromad manbalarini shakllantirish va kambag'allik darajasini izchil kamaytirishga xizmat qilmoqda.

Xulosa

Yuqoridagilardan kelib chiqib aytish mumkinki, kambag'allikni qisqartirish va aholining turmush farovonligini yuksaltirish har bir davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatida ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. O'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy islohotlarning izchil amalga oshirilishi, manzilli ijtimoiy himoya tizimining shakllantirilishi, bandlikni rag'batlantirish, tadbirkorlik muhitini yaxshilash hamda innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash kambag'allikni kamaytirish va aholi daromadlarini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Xalqaro amaliyot tahlili kambag'allikka qarshi kurashishda alohida yo'nalishlar bilan cheklanib qolish yetarli samara bermasligini, balki kompleks yondashuv va davlat hamda xususiy sektor o'rtasidagi samarali hamkorlik yuqori natijalarga olib kelishini tasdiqlaydi. Aynan shunday yondashuv ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirish imkonini beradi.

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, jumladan aholini ehtiyojmand qatlamlarini aniqlash va qo'llab-quvvatlash tizimlarining takomillashtirilishi, bandlikni oshirishga qaratilgan dasturlar, subsidiya va imtiyozli kredit mexanizmlarining joriy etilishi kambag'allik darajasini izchil kamaytirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, kasb-hunar ta'limini rivojlantirish, ta'lim sifatini oshirish va inson kapitaliga investitsiyalarni kengaytirish uzoq muddatli va barqaror natijalarga erishishning muhim strategik omili hisoblanadi.

Xulosa o'rnida aytish joizki, kambag'allikni samarali qisqartirish faqat iqtisodiy o'sishga erishish bilangina cheklanmay, balki daromadlarni adolatli taqsimlash, aholi bandligini kengaytirish hamda ijtimoiy himoya tizimini doimiy takomillashtirishni talab etadi. Davlat va xususiy sektor hamkorligi, innovatsion yondashuvlar hamda kompleks ijtimoiy-iqtisodiy strategiyalar asosida mamlakatda barqaror iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy tenglikni ta'minlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kambag'allikni qisqartirish strategiyasi to'g'risida"gi PQ-105-son qarori. — Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish konsepsiyasi – 2030. — Toshkent, 2023.
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Aholining turmush darajasi va daromadlari bo'yicha yillik hisobot. — Toshkent, 2024.
4. Jahon banki (World Bank). Poverty and Shared Prosperity Report 2023: Reversals of Fortune. — Washington, DC, 2023.

5. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT). Sustainable Development Goals Report 2024. — New York, 2024.
6. UNDP (United Nations Development Programme). Human Development Report 2023/2024: Breaking the Gridlock. — New York, 2024.
7. Stiglitz, J. E. (2020). People, Power, and Profits: Progressive Capitalism for an Age of Discontent. — W.W. Norton & Company.
8. Ravallion, M. (2016). The Economics of Poverty: History, Measurement, and Policy. — Oxford University Press.
9. O‘zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi. 2023-yilgi bandlik holati va mehnat bozori tahlili. — Toshkent, 2024.
10. ILO (International Labour Organization). World Employment and Social Outlook: Trends 2024. — Geneva, 2024.